

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

HVAR 8 DAG

ILLUSTRERADT

MAGASIN

8DE ÅRG.

DEN 20 JANUARI 1907.

N° 16

HVAR 8 DAG.

Foto. Florman, Stockholm.

PEHR PEHRSON I TÖRNERYD.
V. TALMAN I ANDRA KAMMAREN.

Klische: Kem. A.-B. Bengt Sjöförsparre Sjölm—Öbg.

PEHR PEHRSON I TÖRNERYD.

TILL PORTRÄTTET Å FÖREGÅENDE SIDA.

Då A. P. Danielsson dog, lämnade han efter sig två parlamentariska förtroendeposter, till hvilka ingen gifven arftagare stod redo. Bägge stannade emellertid inom det parti, som i Danielsson en tid hade sin ledare, och äfven om den förnämligaste af dem, vice talmansskapet, gafs åt en af landtmannapartiets stadsbor, konsul Svartling, så ådagalade dock valet, att man, sådan den poliska situationen då var, icke ansåg sig kunna gå utanför partiet. Det andra honnörsuppdraget i A. P. Danielssons politiska kvarlåtenskap var vice ordförandeposten i statsutskottet. Till detta fanns två konkurrenter, i skåningarne Ivar Månsson i Trää och Hans Andersson i Nöbbelöf, men man undvek dem bägge genom att välja den till tjänsteåren äldste landtmannen inom utskottet, Pehr Pehrson i Törneryd. Valet var emellertid icke en nödfallsutväg eller endast hyllning åt ancienniteten, utan snarare ett aktynningsbevis mot den lugna säkerhet, som man skattar så högt här i landet. Medan Ivar Månsson var en partigångare i den konservativa regeringens tjänst och Hans Andersson ännu var omgifven af ett rött skimmer från forna dagar, stod Pehr Pehrson som en moderat man i partiets center. Han hade aldrig gått för långt hvarken åt höger eller vänster, men däremot utmärkt sig för de dygder, som landtmännen skatta högt: försiktighet och framför allt sparsamhet. Dessutom besatt han en ihärdighet, som dock stundom föreföll något ytlig, men som gjorde sig rätt bra i debatten, där han för öfrigt rent formellt sedt redde sig förträffligt.

Valet till vice ordförande i statsutskottet har sedan alltid blifvit gjort om igen, och när konsul Svartling efter grefve de la Gardies afgang flyttade upp i talmansstolen, blef Pehr Pehrson aldeles själfklart hans efterträdare som vice talman.

På den platsen har han nu suttit sedan 1903 års riksdag, och man kan nästan säga att han burit upp värdigheten som en riktig excellens. Ingen af våra bondriksdagsmän har förmågan att i det yttre verka securitas i så hög grad som Pehr Pehrson, och när man ser honom skulle man tro honom vara från

Skåne, och ändå tillhör han endast annexet Blekinge. Han kom till riksdagen första gången 1879, invaldes i statsutskottet 1885 och har utom ett par år, då han hade strafftransport till lagutskottet, haft sin plats därstädes. Inom landtmannapartiet intager han en ledande ställning, men det känns nog för honom något egendomligt, att sitta som ordförande på dess sammankomster nu för tiden, sedan medlemmarnes antal reducerats från hundra till mindre än hälften. Liksom tullfrågan en gång splittrade landtmännen, så har rösträttsfrågan gjort det, men då Pehr Pehrson, fastän han var protektionist, 1888 stannade i gamla landtmannapartiet, så blef han kvar i landtmannapartiet 1905, oakadt hans proportionalistiska uppfattning kanske snarast borde ha föranlett honom att öfvergå till nationella framstegspartiet. Detta är emellertid icke i något hänseende underligt. För Pehr Pehrson ha nämligen icke de rent politiska frågorna den dominerande betydelse, som folk i allmänhet tillmäter desamma.

Han vet och förstår att riksdagens förnämsta uppgift är att sköta statens ekonomi, och då sluter han sig till dem, som hafva sparsamhet till sin lefnadsregel. Själf vet han hur långt man kan komma med den dygden, och han inser vikten af att äfven staten har goda affärer. Detta gör honom dock icke till en smulgråt, och han har alltid, när det visat sig nödvändigt, varit med om att lösa på statens pung. Hos honom ligger något kvar af den anda som behärskade landtmannapartiet på den tiden Carl Ivarsson var dess chef, och äfven om han icke kan mäta sig med denne i statsmannablick, erinrar han om honom ej endast i sparsamhetsnit, utan äfven i den solida redbarhet, som var den manns högsa prydnad.

Pehr Pehrson är född den 3 sept. 1845 i Hoby i Blekinge. Sedan han genomgått Marielunds landbruksskola, slog han sig ner som landbrukare i fädernebygden och valdes 1874 till medlem af landstinget, hvilket han allt sedan tillhört under åren 1899-1902 som v. ordf. och därefter som ordf. Riksdagsman blef han, som sagdt, 1879 och hans bana har gått framåt och uppåt med god fart.

KVINNORIKSDAGEN I KARLSTAD.

"Kvinnoriksdagen" — eller med andra ord årsmötet med centralstyrelsen för kvinnans politiska rösträtt — i Karlstad tisdag och onsdag förliden vecka bar ett värtaligt vittnesbörd om de framsteg, denna kvinnornas stora reformfråga redan gjort, liksom om det allvar och den växande energi, med hvilken den alltjämt föres fram af de talangfulla förkämparne, stödda af allt större kvinnoskaror öfver hela landet. Vid årsmötet voro ej mindre än 44 ombud närvarande; ännu mera värtaligt vittnade för omfattningen i reformkravet är den siffra, 136,000, hvilken enligt vid årsmötet lämnad uppgift den sjuete januari i år utgjorde antalet af de kvinnor, som underskrifvit den kvinnliga rösträttspetitionens listor.

De beslut rörande val, organisationsfrågor o. s. v. som fattades vid årsmötet äro redan bekanta genom dagspressen. Denna del af programmet genomgicks för öfrigt vid strängt enskilda sammanträden, där inga referenter fingo närvara. Däremot hölls på tisdagens kväll i stora rådhusalen ett för allmänheten tillgängligt diskussionsmöte öfver ämnet "För hvilka samhälleliga mål är det antagligt, att kvinnorna komma att använda sin rösträtt?" Detta möte, som var besökt af både män och kvinnor ur alla samhällsklasser så långt den stora lokalen kunde rymma, blef af synnerligen stort intresse. Man hade här tillfälle att få höra flera af rörelsens främsta förhållanden, och deras innehållsrika och framsynta liksom formsäkra anföranden måste gifva äfven en utomstående och tviflande anledning att fråga sig, om det ej är stor skada för vårt lands framgång speciellt på det rent sociala området, att den kvinnliga kraften fått och

alltjämt får ligga obrukad för vårt politiska lif. — Här talade fröken Jenny Wallerstedt från Jönköping, som på ett ganska fyndigt sätt satiriserade den gamla uppfattningen om "sann kvinnlighet". Fröken Sigrid Kruse, som visade, att kvinnan just för barnens skull borde ha rösträtt, fröken Gertrud Adelsborg från Stockholm, som ansåg, att den röstberättigade kvinnan skulle komma att arbeta för större renhet i samhället i både yttre och inre hänseende, fru Frigga Carlberg från Göteborg, som i sitt känsliga anförande betonade, att ett samhälle, där kvinna har mera inflytande, bättre skall fylla humanitetens kraf, fröken Anna Whitlock från Stockholm, centralstyrelsens ordförande, som särskilt framhöll, att kvinnans förmåga af sparsamhet i hemmet säkert också, när hon blir röstberättigad, skall göra sig gällande i samhället.

Mesta uppmärksamheten och lifligaste bifallet under kvällen väckte dock fru Gerda Hellberg från Karlstad med sin framtidstanke om ett "kvinnoår", under hvilket den unga kvinnan på statens föranstaltande särskildt skulle undervisas och utbildas med hänsyn till sin naturliga uppgift som hemmets vårdarinna, som maka och moder. — Fru Ann-Margret Holmgren, en af kvinnorösträttsens ifrigaste förkämpar, var också anmäld att hålla föredrag. Hon hade äfven funnit sig i Karlstad, men var så sjuk redan vid ankomsten och de närmaste dagarne, att hon tyvärr ej kunde infinna sig vid något af årsmötets sammanträden.

Årsmötet pågick som nämnt i två dagar. Det var dock knappt att tiden ville räcka till för alla frågor, och för nästa års sammanträde, som skall hållas i Gäfve, kommer nog förhandlingstiden att utsträckas till tre dagar.

J. H.

H. S. D:s STOCKHOLMSFOTOGRAF

Kliché: Kem. A.-B. Bengt Silfverparre Ståm—Gbg.

FREDRIKA BREMERFÖRBUNDETS FÄST Å HÖGANLOFT Å SKANSEN. 1. Professorskan Montelius. 2. Fröken Adelborg. 3. Jordbruksministern.

Fredrika Bremerförbundet hade den 11 och 12 januari kretsmöte i Stockholm, då Malmö, Lunds, Linköpings och Helsingborgs kretsar deltog. Den 11 på kvällen var ett talrikt besökt offentligt möte anordnat å Höganloft på Skansen, hvarvid fröken G. Adelborg höll föredrag om landtbruks- och husmodersskolor såsom medel att höja landtbefolkningens kvinnor och deras arbete.

En stund efter föredragets slut serverades supé i den med svenska flaggor, tallguirlander och tulpaner prydda salen. Vid supén talade förbundets ordförande, professorskan Montelius, fröken Arwidsson från Linköping och fröken Adelborg.

Bland de närvarande märktes statsråden Petersson i Påboda och Dyrssen.

Den unge framstående skådespelaren *Erik Tore Håkansson* har den 13 januari aflidit på Vejle sanatorium i Danmark i struptuberkulos.

Född 1880 inträdde han efter att först ha ägnat sig åt affärsverksamhet vid sin moder fru Julia Håkanssons teatersällskap och utvecklade sig på endast ett par års tid till en verkligt god och synnerligen lofvande artist. Han hade redan medhunnit utföra så maktpåliggande roller som sonen i "Kärlek", Ulrik Fredrik i "Maria Grubbe", titelrollen i Hamlet, o. s. v.

AFLIDEN SKÅDESPELARE.

Efter porträtt.

Kliché: Bengt Silfverparre.

ERIK HÅKANSSON. †

Foto. Brystedt, Vaastena.

BISKOPSHUSET I VADSTENA.

Kitché: Kem. A.-B. Bengt Sjöfverparre Sjölm.—Ödg.

I slutet af förra året bildades i Vadstena en förening med syfte att åstadkomma ett Birgitta-museum i nämnda stad. Den närmaste anledningen till att frågan just nu väcktes på tal var, att den kulturhistoriska afdelningen på Norrköpingsutställningen visade, huru mycket från medeltiden verkligen finnes bevaradt belysande bl. a. S:ta Birgitta, hennes kult och Birgittinerinstitutionens historia i bild. Vadstena kyrka äger t. ex. ej så obetydligt i den vägen. Mycket finnes bevaradt på spridda håll, men ej sammanfördt och satt i den miljö det kräfvat för att få sin rätta belysning och förståelse.

Från skilda håll har uttalats tillfredsställelse med att man bildat en förening för att söka få till stånd ett dylikt museum just i Vadstena, där klosterkyrkan och delvis äfven klosterbyggnaderna finnas att se samt där för öfrigt så mycket minner om klostertiden. Äfven från statens historiska museum har föreningen i sina sträfvanden att emotse välvilligt understöd, och har amanuensen dr Otto Janse redan gifvit löfte om sitt sakkunniga bistånd och med intresse tagit del af de preliminära åtgärderna för sakens realiserande. Det lider ej heller något tvifvel om, att icke Birgittinennas rätta plats är Vadstena, där den intresserade turisten också alltid väntar att finna och verkligen också finner riklig mängd af minnen från vår medeltid och det kloster, som kanske gjorde Sverige mest känt under nämnda tid.

En hel del skulpturer och dyrbara textila föremål vänta också där redan på ett lämpligt förvaringsrum. Åtskilligt finnes att hopsamla från spridda håll. Hvad som för öfrigt ej kan fås i original, vore meningen att kunna förete i goda afbildningar. Allt som berör klostret i ord och bild skulle samlas i ett blifvande museum, hvarjämte allt som kan erhållas belysande

de i främmande länder ännu och fordom befintliga birgittinerkloster, skulle om möjligt samlas dit.

Som förvaringsrum för museet har man tänkt sig det s. k. biskopshuset i Vadstena (se afbildningen), en af biskop Henrik i Linköping 1473 uppförd tvåvåningsbyggnad af sten. Byggnaden har varit ett af de bostadshus biskopen ägde i Vadstena och använde för sig och sitt följe vid sina besök därstädes. I öfre våningen äro tvänne rum med eldstäder, och säger traditionen, att det mindre, norra rummet i denna våning bl. a. varit biskop Hans Brasks kammar. Huset, som 1568 af Johan III skänktes till kyrkoherdesäte i Vadstena, har ej blifvit restaurerat eller inredt till modärn bostadsbyggnad, utan har användts till spanmålsbod och annat dylikt ändamål samt användes nu delvis till visthusbod och dylikt, hvadan den är en af de få profar byggnader från medeltiden, som fått behålla sin medeltida karaktär. Den synnerligen intressanta byggnaden, som kan räknas till en af Vadstena stads förnämsta sevärdheter, måste under alla omständigheter snarast möjligt konserveras som ett af våra värdefullare fornminnen, så att den ej längre blir utsatt för eldfara, som kan hota från dess närmaste omgifningar, hvilka bestå af gamla träbyggnader. Den bästa och mest pietetsfulla användningen af den gamla byggnaden skulle onekligen vara, om dit förlades ett blifvande Birgitta-museum, hvilket för alltid skull "rädda" det åldriga medeltidshuset.

Till realiserandet af föreliggande fråga behöfvats naturligtvis pänningar, och är det att hoppas, det intresset för Birgittinennas samlande till en plats som Vadstena samt för en lycklig användning af ett medeltidshus, skall locka äfven mer kapitalstarka personer i vårt land att lämna ett verksamt understöd till detta fosterländska ändamål.

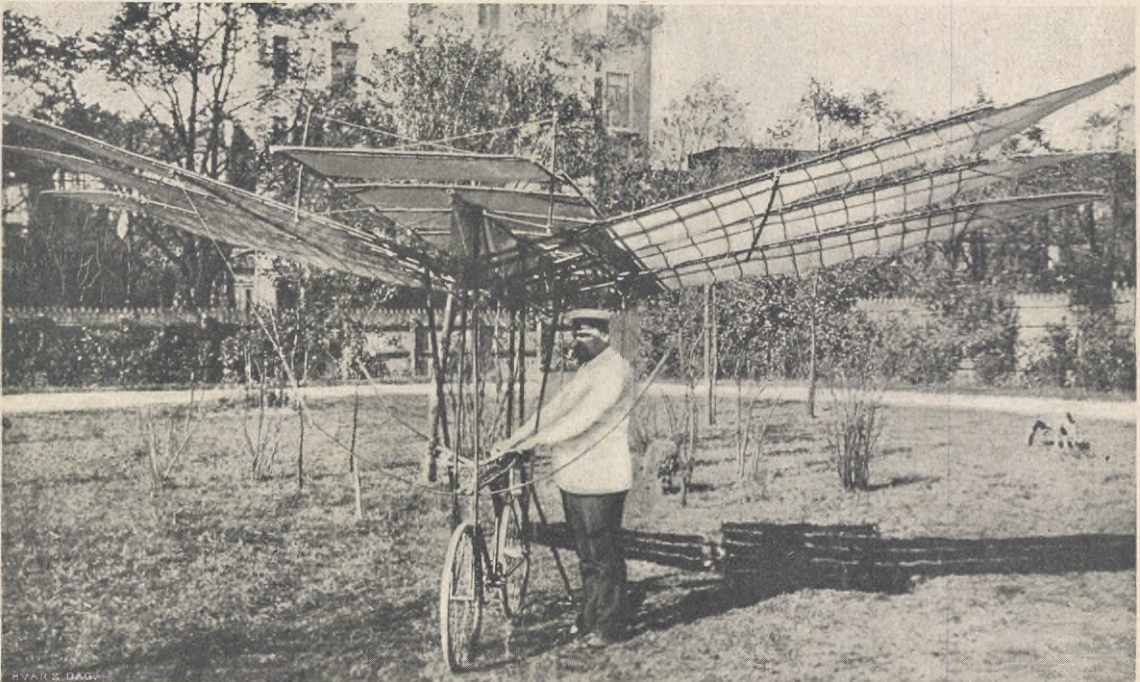
Carl M. Kjellberg.

Efter fotografi.

Kliché: Kem. A.-B. Bengt Silfversparre Sthlm.—Gbg.

»KRIGET» I MAROCKO: VY AF ZINAT, RÖFVARHÖFDINGEN RAISULIS KULA, tagen några dagar före ankomsten af den krigande krigsministern Si Guebbas och hans trupper. "Fästet" är nu i ruiner och Raisuli har dragit sig tillbaka till en vrå bland bergen.

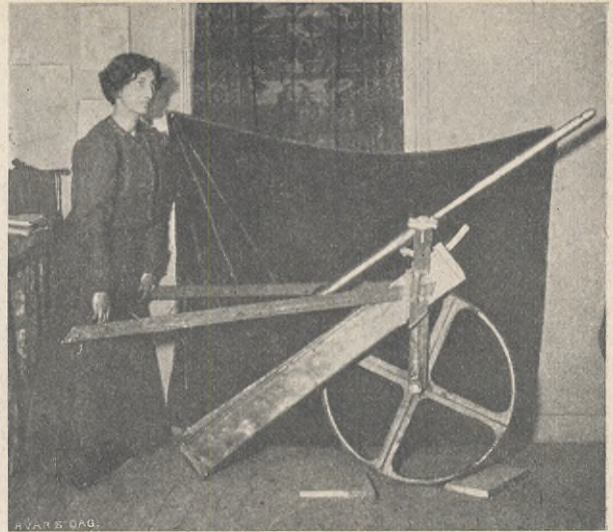

Efter fotografi.

Kliché: Kem. A.-B. Bengt Silfversparre Sthlm.—Gbg.

EN TYSK, RICHARD SCHELIES FRÅN HAMBURG, I DEN AEROPLAN MED HVILKEN HAN ÄMNAR TÄFLA OM DAILY MAILS FLYGMASKINSPRIS PÅ 10,000 PUND för den som först flyger från London till Manchester. Herr S. lär redan i denna sin sista modell ha flugit 300 meter.

Världen skall få ett förstörelseverktyg till, fruktansvärdare än alla förut existerande: en ny kultyp, som tack vare sin glatta yta och därigenom ringa kraftförlust vid färden genom luften skall med hittills oanad kraft träffa sitt mål med stor styrka. Till granater af samma typ har dessutom uppfinnaren förfärdigat en speciell kanon, som är så lätt att en kvinna — på vår bild uppfinnarens hustru — kan draga den och som dock skall kunna slunga ett kilogram melinit åtminstone 5 kilometer. Det märkvärdigaste med uppfinningen är att den icke är någon uppfinning utan en återupptäckt af en gammal ostindisk anordning för erhållande af jämnvikt hos svävande kroppar samt framförallt att den är "antimilitaristisk". Uppfinnaren säger sig nämligen hylla satsen "krig skall med krig fördrivas" och anses af allmänheten som stor antimilitarist och fredsvän: han är nämligen medarbetare i en pedagogisk revy, ur hvars redaktion en af antimilitaristernas spetsar för sina åsikters skull blef — utesluten. En ny kandidat för Nobels fredspris — för så vidt inte franska krigsministern kvalificerar hela kanonen som en anka.

Efter fotograf.

Klitché: Bengt Sjöqvist.

EN »ANTIMILITARISTISK» KANON.

BASILIUS AF CÆSAREA.

FÖR HVAR 8 DAG AF ANNA MARIA ROOS.

Biskop Basilius hade nyss avslutat sin middagsmåltid, bestående af groft bröd och sallad, och satt nu på en bänk utanför sitt hus. Det var ett helt ringa och oansenligt hus, men från den höjd där det

var beläget hade man en vidsträckt utsikt öfver staden Cæsarea med dess stora torg, hvilket var omgifvet af härliga byggnader. Där sågos en skön basilika, ett stort härberge för fattiga vägfarande, ett ståtligt hus för rättsskipningen och ett sjukhus, där många arma lidande funno hjälp. Och i torgets midt sågs en vacker brunn, där människor och djur funno vederkvickelse under solheta dagar. Alla dessa byggnadsverk hade biskop Basilius med egna medel uppfört eller iståndsatt. Och som han nu satt här och såg solen lysa på de skönt med lister och bildverk smyckade fasaderna och de smäckra marmorpelarna, gladdes han åt anblicken och tänkte, att dessa ädla linjer och denna solglada hvita marmor minde honom om Athen, den härliga stad där han i unga år hört djupsinniga filosofer och värtaliga rhetorer föreläsa.

En kolossal-staty öfver Napoleon som i vår skall resas å Elba, på samma plats där Napoleon bodde.

Monumentets skapare är den italienske konstnären Turillo Sindoni i Palermo. Medlen till dess resande ha åstadkommits genom subskription i Italien.

Det var många som förundrade sig öfver att biskop Basilius, som offrade så mycket pänningar på att smycka de offentliga byggnaderna och på allt sätt försköna staden, likväl själf bodde i ett hus, som var så fattigt och enkelt. Och det hände, att man i hans närvaro begynte prisa honom därför att hans boning var ringa, hans klädnad af gröfsta tyg, hans kost af tarfligaste slag, allt under det han ägnade åt stadens och åt de fattigas bästa det mesta af sina inkomster. Men biskop Basilius blef alltid misslynt, när man i hans närvaro förde sådant tal. Och han plögade afvända det med att säga, att det borde väl en hvar förstå, att det vore till långt större ögonfägnad för honom själf om de byggnader han hade framför sina blickar, när han satt på bänken utanför sitt hus, vore vackra, än om hans egen boning, som han vände ryggen till, vore det.

Som nu den gode biskopen satt där och fröjdade sig åt solljuset och åt hvita murars glans mot en djupblå himmel, kom en kvinna vandrande uppför backen till hans boning.

— Guds frid öfver dig, biskop Basilius, hälsade hon, i det hon kom närmare.

— Frid vare med dig, syster Eulalia, sade biskopen. Kommer du för att tala med mig.

— Ja, det är något som mycket bekymrar mig, och jag har kommit för att anförtro mig åt dig.

Kvinnan satte sig på bänken bredvid Basilius och började berätta:

— Du vet, o Basilius, sade hon, hvem Lampsakis är? Hon är änka efter Libanius och bor i huset bredvid mitt. Du vet också att hon är en hedning, liksom hennes make och hela hennes släkt ännu är.

Nåväl, du kan förstå, att det är min ifriga åstundan, att få henne till att antaga vår kristna tro. Oupphörligt talar jag med henne härom, söker vinna, öfverbevisa, öfvertala henne. Jag spørjer henne om hon kan vara tillfredsställd med den tro hon har, jag försäkrar henne, att hon skulle vara långt lyckligare som en kristen, jag bevisar för henne, att de helleniska gudarna hon dyrkar äro onda andar, jag säger henne, att det

Forts. å sid. 256.

Efter fotograf.

Kliché: Kem. A.-B. Bengt Sjöversparre Sklm—Olg.

NÄR DEN NU AFLIDNE SHAHEN SIST VAR I EUROPA: Shahan profvar under sitt uppehåll i Aix-les-Bains ett gevär, afsedt för persiska hären. (Jämför i öfrigt uppsats och bilder "Från läjonets och solens land" i innevarande årg:s 12 häfte).

EN GAMMAL BONDE OCH HANS HUSTRU nära Lenewarden (Östersjöprovinserna) häktas som misstänkta för döljande af skjutvapen.

Efter fotograf.

Kliché: Bengt Sjöversparre.

SLOTTET RINGMUNDORF NÄRA RIGA, SOM I FJOL BLEF NED BRÄNDT. Slottet har sedan användts som sjukhus af lettiska upproriska. Dessa öfverraskades nyligen här och blefvo alla tillfångatagna.

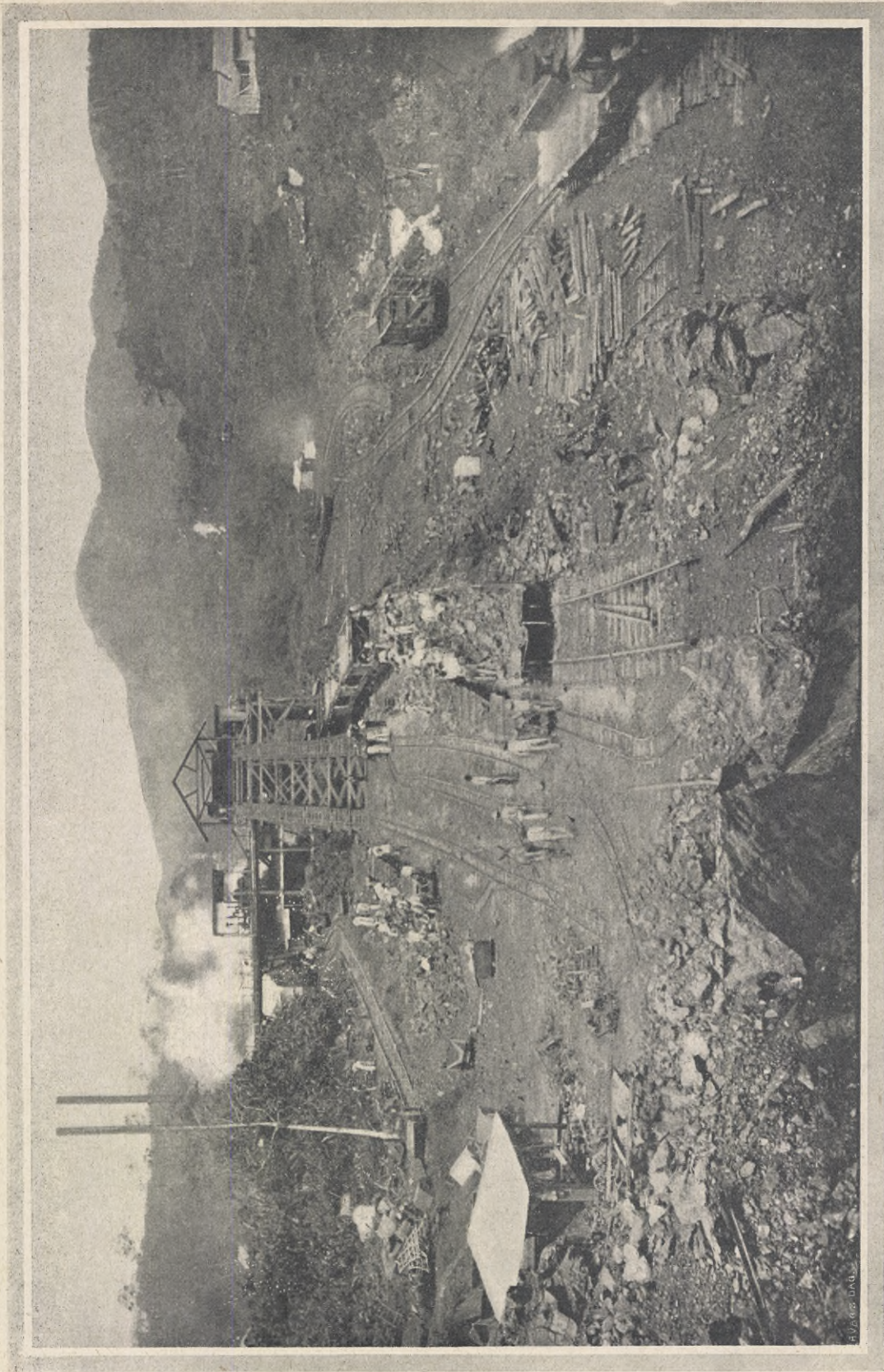
»KVINNORIKSDAGEN» I KARLSTAD.

Foto. Nyström. Karlstad.
 Från vänster: *Främsst sittande*: Fru Augusta Tonning, Ronneby, fru Gurli Pettrini, Växjö, fru Frigga Carlberg, Göteborg, fröken Wienna Mesterton, Örebro. *Bakom sittande*: Fru Gerda Hellberg, Karlstad, fru Emmy Welin, Karlstad, fröken Olivia Marin, Filipstad. *Sittande*: Fröken Sigrid Kruse, Karlskrona, fru Anna Lindström, Arvika, fröken Hilma Söderberg, Norrköping. *Texten återfinnes å sid. 242.*

ARBETET PÅ PANAMAKANALEN.

Efter fotografier tagna af den fotograf som åtföljde presidenten Rooseveltt på hans officiella besök vid kanalarbetena.

Efter fotografier

EN KARAKTÄRISTISK GENERALVY: STENKROSS I ARBETE VID BAS OBISPO.

Klubb: Kon. A.-B. Demof. SJ/Herparre Sölin—Olg.

Efter fotografi.

CULEBRADALEN, ETT AF DE SVÅRASTE KANALPARTIEN. Platsen där automobilens står anger den nu uppnådda nivån. De två människors plats högre upp anger den nivå, vid hvilken de franska ingenjörernas arbete upphörde.

Kliché: Em. A.-B. Bengt Sjöforsparre Stålm.-Gbg.

Genom presidenten Roosevelts mycket uppmärksammade besök vid Panamakanalen, har arbetet fått ny fart och det torde väl nu kunna tagas för alldeles gifvet att kanalens fullbordning skall firas i en ganska snar framtid.

Svårigheterna äro oerhörda, men uppvägas till fullo af den betydelse, som den färdiga kanalen kommer att få.

Icke minst i dessa tider är kanalen af politisk vikt för Förenta staterna. Fredsmäklaren mellan Ryssland och Japan har själf kommit i ett icke oförklar-

ligt spändt förhållande till den uppgående solens land, och i händelse af konflikt är vägen rundt Kap Horn längre än någonsin.

Efter fotografi.

BORRMASKINER I ARBETE VID BAS OBISPO.

Kliché: Bengt Sjöforsparre.

Kfren fotograf.

Kitché: Kem. A.-B. Bengt Sjöforsparre Stålm—Gbg.

EN AF DE JÄTTELIKA LYFTKRANARNA I ARBETE VID BAS OBISPO.

Kfren fotograf.

Kitché: Bengt Sjöforsparre.

ARBETARNES MATBARACK I CULEBRA.

BLIF MEDARBETARE I HVAR 8 DAG.

Efter fotografi.

DEN GAMLA HOFTEATERN I WEIMAR.

Kitché: Kem. A.-B. Benigt Sultzerparre Stilm.—Olg.

Hofteatern i Weimar är dömd till döden och kommer inom ett par månader att rifvas för att till efterträdare få en fullt modern teaterbyggnad, som redan är under uppförande, och som man hoppas kunna inviga i december.

Med den gamla hofteatern försvinner ett af Tysklands minnesrikaste konsttämpel, kring hvars murar det i synnerhet står glans af Goethes namn. Det frodiga ardliga lif, som efter Goethes ankomst till det unga hofvet i Weimar spirade under härtig Karl Augusts beskydd, tog sig icke minst uttryck i ett levande intresse för teatern. Goethe levererade genast från början en rad tillfällighetsstycken för den lilla amatörscenen på slottet, där han ofta själf uppträdde som skådespelare tillsammans med hofvets damer och herrar. Verklig fart tog dock icke teaterlivet i Weimar, förrän en riktig scen kommit till stånd, och detta skedde år 1791, då den nu utdömda hofteatern under Goethes direktion öppnade sina portar.

Det var ingalunda någon sinekur för Goethe att vara teaterdirektör i Weimar. Hofvets kassa räckte icke till vidare lysande bidrag åt den nyupprättade scenen, och man måste därför ofta arbeta under rätt tryckta förhållanden. Goethe hade till sitt förfogande en trupp på tjugotvå personer, bland hvilka man vanligen icke på grund af de anspråkslösa gagen kunde träffa någon första-rangs-kraft. Men hofvet ställde dock de största fordringar på det lilla sällskapet och dess ledare. Man ville se den dramatiska konsten fylligt representerad: klassiska tragedier, nyare skådespel och lustspel fingo aflösa hvarandra; större och mindre operor och baletter fingo icke håller saknas. Goethe arbetade emellertid med beundransvärdt tålamod och okuflig energi på att af den unga teatern skapa en mönsteranstalt, och han lyckades ock efterhand från skilda håll skaffa sin scen rykte om att vara det stora världsdramats förnämsta vårdarinna inom tyska landamärena.

Goethe vinnlade sig synnerligen om att på ett intimt personligt sätt leda utvecklingen af de unga skådespelarekrafter, hos hvilka han varnade litet mer än vanliga mått. Därvid hände, att en eller annan ung kvinnlig begåfning satte hans lidelsefulla natur i svallning. Han antyder själf, att han mången gång var nära att falla för frestelsen att inleda kärleksförhållanden, och att det kostade honom stor själslig ansträngning att låta teaterchefen besegra människan. Den kanske svåraste frestelsen i detta afseende mötte honom genast vid öfvertagandet af direktörsskapet i gestalt af den endast 17-åriga Christiane Neumann, som utom ovanlig fågring skall ha besuttit stor och mångsidig begåfning. När hon bröts till marken och dog redan vid nitton års ålder, lade Goethe på hennes graf en ovansklig lager, den härliga elegien "Euphrosyne". Man har däri en bekännelse, som visar, hur levande, personligt Goethe tog del i sin personals arbete, och man förstår, att häri ligger en af förklaringarne till de många konstnärliga segrar Weimars hofteater trots begränsade möjligheter vann under den store diktarens ledning.

Sysslandet med teatern beredde dock under årens lopp Goethe mången bitter stund. Han skakade väl af sig alla de besvärligheter, som dåliga skådespelare och ännu sämre affärer tid efter annan vållade, men han tog djupare intryck af de konflikter med härtigen, hvari teatern invecklade honom. Dessa blefvo synnerligen allvarliga, sedan en begåfvad medlem af sällskapet, den vackra skådespelerskan och sångerskan Karoline Jagemann, blifvit härtigens älskarinna. Med henne kommo intrigerna riktigt i farten mellan Weimar-teaterns kulisser och gjorde småningom Goethe uppriktigt trött på verksamheten. Ett par gånger kom det till häftiga uppträden mellan härtigen och Goethe, som icke ville finna sig i att en medlem af hans trupp sökte tillskansa sig den verkliga ledningen af teatern.

Explosionen kom slutligen, på våren 1817, och fick

en något tragikomisk karaktär. Vid det laget hade den stora publiken i Tyskland fått en gunstling i en skådespelare, som reste omkring öfverallt och spelade en fransk melodram tillsammans med en dresserad pudel. Han kom äfven till Weimar och bad Goethe att få hyra hofteatern, en anhöllan, som dikteren naturligtvis utan betänkande afslog. Skådespelaren vände sig då till storhertigen, som var en varm hundvän, och denne gaf sin tillåtelse till spektaklet. Goethe inlämnade ögonblickligen sin afskedsansökan och reste harmsen bort från detta vandaliserande af en konstanstalt, som han i tjugusex år sökt hålla högt öfverdylikt neddragande. Hårtigen försonade sig väl se-

dermera med Goethe, men denne hade då icke lust att återgå till sin ställning som hofteaterns chef. Han ansåg sin mission fylld: han hade i Weimar skapat en stil för det stora dramat, och denna hade därifrån börjat sitt segertåg till Tysklands främsta scener.

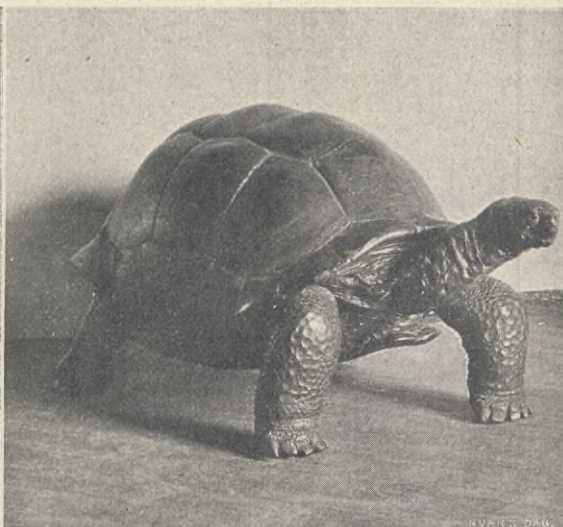
Weimar-teatern har i stort sedt ärorikt upprätthållit de Goetheska traditionerna. Det stora dramat har där alltid haft ett hem, och i teaterns historia möta vi ända in till senaste dagar ärorika blad. Af särskildt intresse är måhända att nämna, att Richard Wagners operor "Lohengrin" och "Tristan och Isolde" där fingo sitt första uppförande.

N. P. S.

MÄRKLIGT NYFÖRVÄRF PÅ GÖTEBORGS MUSEUM.

Efter fotografi.

Utmålning af Kem. A.-B. Bengt Silfverparre Skåm.—Og

EN ELEFANTSKÖLDPADDA (Testudo elephantina) till Göteborgs museum.

I gamla resebeskrifningar från 15- och 1600-talen omtalas ofta den mängd af jättestora landsköldpaddor som därjva sjöfarande påträffade på en del enstaka liggande öar i den stora oceanen och i det Indiska hafvet. En af dessa ögrupper uppkallades t. o. m. efter de märkliga djuren: Galapagosöarna. Dessa ligga som bekant långt utanför Sydamerikas västkust midt för Ecuador. De andra af jättesköldpaddor bebodda ögrupperna utgjordes af Madagaskar samt Aldabra, Mauritius, Reunion och Rodignez. Alla dessa öar utom Madagaskar voro då för tiden obebodda af människor och ej håller hyste de några större djur, som kunde störa de väldiga sköldpaddornas fredliga tillvaro.

Det var fordom under segelfartygens tid inte ovanligt, tvärtom, att ostindiefararne sedan de rundat Goda hoppas udden, gjorde en afstickare till någon sköldpaddso för att förse sig med det färska, läckra köttet. Och äfven på Galapagosöarna gjordes liknande strandhugg. Härvid drefvos helt enkelt en hjord af någon gång ända till 400 djur ombord. Likt de flesta kräldjur förmådde de utan egentlig olägenhet länge fördraga hunger och skeppsfolket kunde därför slakta dem efter hand som köttet behöfdes,

och hvarje djur lämnade 40—100 kg. härligt kött. De kunde väga ända till 400 kg. brutto. Men en sådan hushållning måste hur stor den naturliga tillgången än var snart föra till utrotning och detta så mycket förr som de införda svinen med begärlighet förtärde de unga sköldpaddorna. Flere af de arter af hvilka jättesköldpaddornas släkte består äro därför redan utrotade. På Madagaskar, Mauritius, Rodignez, Reunion finnas de ej mer. Endast på den lilla ön Aldabra nordväst om Madagaskar finnas ännu ett fåtal i vildt tillstånd, men därifrån ha några inplanterats på Segchellerna (på Galapagosöarna står det ej stort bättre till). En af dessa paddor är det museet lyckats förvärfva från den kända firman Umlauff i Hamburg. Djuret mäter från nospets till svans (skalets rundning medräknas) omkring 180 cm. Skalet är ofvan 110 cm. långt rakt mätt samt 207 cm. i omfång om "lifvet".

Man lägger märke till lemmarnes och halsens grofva benstomme som står i skarp motsats till själfva ryggradens ytterst tunna och klena byggnad. Detta sammanhänger naturligtvis med det starka pansarskal som på en gång skyddar och stöder bålen.

L. A. J.

L. J. PHRAGMÉN.

75 år fyllde den 11 jan. f. rektorn Lars Jakob Phragmén i Sthlm. Student i Uppsala 50, fil. kand. 56, fil. dr. 57. Adjunkt vid Nya elementarskolan i Sthlm 59. Lektor i matematik vid Örebro h. allm. läroverk 59-1902. T. f. rektor därst. 75-02. Led. i dir. för Nya elementarsk. i Sthlm 1902. Läroboksför.

S. F. R. P. CEDERSCHIÖLD.

Gen.-tulldir. Staffan Cederschiöld i Sthlm fyller d. 28 jan. 60 år. Stud.-ex. 64, hofr.-ex. 71, kammarh. 76, kommerseråd o. byråchef 91, t. f. gen.-konsul i Köpenh 93, gen.-tulldir. 98. Led af Riksd. A. K. 88-90. Ordf. i fri ags- o. frihamskom. 94-95, i handels- o. sjöfartskom 98-1900, i tullskadskomiten 1900-02.

P. A. BENGTSOON.

Rektor Pål Alfred Bengtsson i Borås fyllde den 17 jan. 55 år. Stud.-ex. 71, lektor vid tekn. elementarskolan i Borås 77, t. f. rektor 82, ord. rektor 01. Led. af stadsfullmäktige 84, dess v. ordf. 98, landstingsman 92, led. af Riksd. A. K. 03-05.

A. V. TAVON.

Öfversten Axel Tavon i Östersund fyllde den 22 jan. 55 år. Und.-löjtn. v. Andra lifgardet 72, kapten 87, major vid Göta lifgarde 96, öfverstelöjtnant 98, öfverste och chef för Jämtlands fältjägaregemente 04.

E. NORMAN.

F. d. riksdagsmannen, hemmansägaren Erik Norman i Östnor, Mora, fyllde den 11 jan. 65 år. Led. af Riksd. A. K. 91-02 led. af Kopparbergs läns landsting 92, 93, led. i Mora kommunalnämnd och Mora tingslags vägstyr, mångårig led. af Mora skolråd m. m.

C. E. JOHANSSON.

Led. af Riksd. A. K. hemmansäg. Carl Emil Johansson å Berga, Östergötl. län, fyllde d. 14 jan. 55 år. Led. i styr. för Kinda härads sparbank fr. 87, nämndeman, led. i ägodelningsrätt, landstingsman 84-85 och fr. 88, led. af Riksd. A. K. från 94 för Kinda och Ydre domsaga.

C. R. SUNDELL.

Kyrkoherde Carl Sundell fyller d. 21 jan. 50 år. Stud.-ex. 76, prästvigd 87, kyrkoherde i V. Stenby sedan 93, folkskoleinspektör sedan 93. Led. i seminariekomitten 06.

H. RAHM.

50 år fyllde d. 7 jan. arkitekten Hugo Rahm i Sthlm. R. ritade Sveriges paviljong till Parisutställn. 89 o. anordn. för svenska statens räkning den svenska fiskeafdeln. på utställn. i Bergen 98. Älven som skulptör och sångare har R. gjort sig bekant.

C. J. YNGSTRÖM. †

Bruksägaren Carl Johan Yngström afled å Valåsen den 9 jan. 92 år gammal. Disponent vid Hellefors 52-59, ägare af Willingsbergs Bruk 56-06 af Ölsboda bruk 70-06, af Valåsa bruk 82-06, af norra Saxå 78-06, af Ölsboda Hergård 06.

F. C. NORBIN. †

Den 8 jan. afled vid 85 års ålder grosshandlaren Fredrik Constantin Norbin i Stockholm. Mycket verksam för Sveriges allm. konstförening.

O. ANDERSON. †

Bruksägaren och disponenten Olof Andersson afled den 31 dec. i Norrköping, 73 år gammal. 82-86 disponent för Gammelbo-bolaget i Ramsberg. På sin tid ordf. i Kils sockens kommunalnämnd och v. ordf. i kommunalstämman.

O. W. KNÖS. †

Lektorn, fil. dr. Olof Wilhelm Knös afled i Uppsala den 10 jan. Född 38, stud.-ex. 57, fil. dr. 69, docent 71, lektor vid Gelle h. allm. läroverk 74, vid Uppsala h. allm. läroverk 80, adj. led. af bibelkommissionen 99. Utrikes studiere-or. Författat vetenskapliga arbeten.

PORTRÄTTGALLERI

G. J. T. C. SON ULFSKARRE. †

Å sin egendomen Em i Kalmar län afled den 2 jan. kammarherre Gustaf Ulfskarre, 87 år gammal. Stud.-ex. 31, III. ex. 34. Led. af Riksd. F. K. för södra Kalmar län 75-82, kammarherre 58. Inneh. under sin krafts dagar flera faldiga kommunala uppdrag.

F. SANDBERG. †

I Mariefred afled den 2 dennes f. trafikchefen vid Mariestads-Moholms järnväg Fredrik Sandberg, född. 1823. S. har i nära sextio år varit "mönsterskrifvare" vid Nerikes regemente. I Mariefred har S. beklätt åtskilliga förordnande poster, varit medlem i kyrko- och skolråd, stadsfullmäktige m. m.

J. F. V. A. ESTELLE. †

Apotekaren i Mellerud Amadée Estelle afled i Stockholm den 8 jan. Född 35, apot. ex. 74. Mangår. v. ordf. förande i skolrådet, led. af Ålfsborgs läns landsting, i styr. för Ålfsborgs läns högskola. På 90-talet en af valkretsens kand. till Riksd. A. K.

J. A. R. BEER. †

Den 28 dec. afled i Lon'on artisen John A. R. Beer, f. i Sthlm 53. Den aflidne hade skapat sig ett bemärkt namn sasom framstående illustratör i en mängd utländska tidsningar och tidskrifter, och äfven en del svenska ha haft alster af hans konst, bilder från England, Ryssland och Amerika.

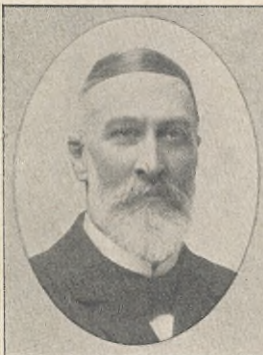
F. TH. BERLING. †

Den 9 jan. afled i Sthlm f. grosshandlaren Frans Theodor Berling f. 1816. B. var ene grundaren af boktryckerifirman Östlund & Berling i Norrköping, hvilken äfven bedrefs i förening med betydande bokförlag.

C. A. MALMERFELT. †

Den 6 jan. afled i Sthlm majoren i armén Carl Axel Malmerfelt f. 29. U-löjtn. 52 vid Upplands reg. Flerår. chef för Orsa komp. Afgick 82 ur krigstjänst, deltog i följda af år i Topogr. kårens fältmätningar. Sed. 56 kontrollör för brännvinsstillverknigen, där af sedan 87 i Stockholms stad och län.

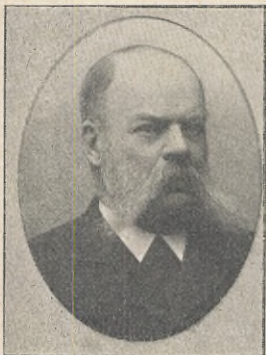
E. GAVUZZI. †

Bankkamrer Etienne Gavuzzi i Tranås afled d. 28 dec. 67 år gammal. Inneh. en mängd olika allm. förtroendeuppdrag, bl. a. 8-årig ordf. i köpingens kommunalnämnd och under en period ordf. i kommunalstämman därst. En tid disponent vid Tranås värfveri A. B. Ombudsman i Småländska hypoteksfören. i Eksjö.

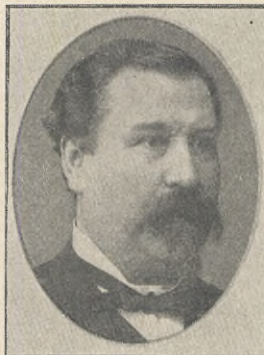
A. G. HULTMAN. †

Den 9 jan. afl i Sthlm f. d. maskiningenjören vid stat. järnv. A. G. Hultman f. 49. Ing. först vid Kristinehamns mek. verkstad o. se. emera vid Munkells mek. verkst i Eskilstuna, anställdes vid statens järnv. 73 och blef 76 maskiningenjör därst. H. afgick 02 från denna sin befattning med pension.

H. WACHTMEISTER. †

F. d. godsägaren greve Hans Wachtmeister af Johannishus afled den 8 jan. i Engelholm. Ägde Charlottenberg i N. Åsums socken, Kristianstads län 64-75, Frugård i Vänersås 75-83, Mariedal i Öfra socken 83-88.

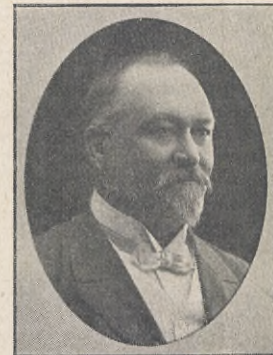
P. M. SÖRENSEN.

F. d. fysikaliske instrumentmakaren vid vetenskapsakademien Per Magnus Sörensen afled i Stockholm den 4 jan. 69 år gammal. Innehad sedan 64 nämnda befattning. Deltog som frivillig i dansk-tyska kriget 64.

S. SACHS. †

Den 8 jan. afled i Stockholm turistiske generalkonsulin Simon Sachs, 67 år gammal. Född i Tyskland, kom S. i sin ungdom till Sverige, där han fick anst. hos Joseph Leja. S. drog sig för åtsk. år sed. tillbaka fr. affären, som sedermera ombildats till aktiebolaget Nordiska kompaniet.

K. W. A. KIHLEBAUM. †

Grosshandlaren Karl Wilhelm Abraham Kihlebaum afled i Sundsvall den 2 jan. 50 år gammal. Dugande affärsman och intresserad kommunalman. Led af stadsfullmäktige, af drötselkammaren, af bevilningsberedningen och präfningsnämnden samt fattigvårdstyr. 92-04 brasiliansk konsularagent.

Efter Jungfru

Klisché: Kem. A.-B. Bengt Sjöfverparre Skalm.—Gö.

INTRIÖR AF SÖDRA ROSLAGS NYA TINGSHUS VID HAGA. (En bild af byggnadens yttre var inlörd i H. S. D. VIII : 3.) Den 14 januari invigdes det nya tingshuset vid Haga, i det att Södra Roslags tingsrätt då höll sitt första ting därstädes. Tingshuset är beläget ett stycke utanför Norrtull nära vägen, på slätten mellan Hagaparken och Stallmästargården. — Bottenvåningen inrymmer en stor vestibul, ett förmak eller väntrum för allmänheten, expeditjonslokaler, arkiv, rum för åklagare, advokater och vittnen samt slutligen en stor tingssal med läktare. Tingsalen erhåller belysning genom ett stort, högt sittande fönsterparti och är hällen i ljus färg med landskapsvapnen utmed taklistan. I öfre våningen inrymmas soffrum för åklagaren och nämndens ledamöter, toalettrum m. m. Kostnaderna för det nya tingshuset ha uppgått till omkring 135,000 kronor.

Forts. fr. sid. 247.

Den 10 januari afled i Stockholm f. d. skådespelerskan *Hedvig Henriette Caspér*, född Frischman, 84 år gammal. 44 elev vid Kungliga teatrarne, vid olika lan. sortssällskap 49—69. Därefter till 71 vid Ladugårdslandsteatern och till 80 vid Knut Tivanders sällskap. Efter ett års anställning vid Min tre teatern hade fru C. 81—93 engagemang vid Södra teatern.

HEDVIG HENRIETTE CASPÉR. †

kommer att gå henne illa i en annan värld, om hon icke snarligen omvänder sig. Jag ser henne ju hvarje dag, och jag bedyrar dig, min fader, att allt sedan hon blef min granne, har jag icke förtröttats, men oaförligen bedt henne tänka på sin själs välfärd. Och ändock har jag icke lyckats! Ändock har icke hennes hjärta blifvit rördt! Allt har jag försökt! Och nu kommer jag till dig, min fader, och spørjer dig: hvad skall jag göra?

Biskopen såg tankfullt ut öfver torget, där hvita pelare kastade blåa slagskuggor öfver den gulaktiga marken och några dufvor kuttrande kröpo ihop i de rikt utskurna kapitälerna. Så vände han sig till kvinnan:

— Det synes mig, min dotter, sade han med sin blida stämma, att du ännu har ett medel kvar att försöka . . .

— Hvilket då? sporde kvinnan ifrigt.

— Att vara stilla och låta Gud verka . . .

VIII ÅRG. 16:E HÄFT. INNEHÅLLER:

Pehr Pehrson i Törneryd. — Kvinnoriksdagen i Karlstad — Fredrik Bremerförbundets kretsmöte i Stockholm. — Afliiden skådespelare — Ett tilltänkt S:t Birgitta-Museum. — Brokigt utomlandsnytt — "Basilius af Cæsarea" af Anna Maria Roos. — Arbetet på Panamakanalen. — Ett gammalt minnesmärke som skall försvinna. — Märkligt nyförvärf på Göteborgs Museum. — Veckans porträttgalleri. — Södra Roslags nya tingshus. — H. H. Caspér †.

F. A. B. HVAR 8 DAGS TRYCKERI, GÖTEBORG, 1907.